

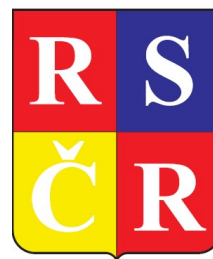
Kvalita života českých důchodců měřená spotřebou

**Struktura a dynamika spotřeby domácností
důchodců dle Statistiky rodinných účtů a statistiky
spotřebitelských cen ČSÚ**

Praha, září 2017

Kvalita života českých důchodců měřená spotřebou

**Struktura a dynamika spotřeby domácností důchodců dle
Statistiky rodinných účtů a Statistiky spotřebitelských cen ČSÚ**

**Rada seniorů
České republiky**
zapsaný svaz spolků

Přednášející:

Dr. Zdeněk Pernes

(předseda Rady seniorů ČR)

Obsah

- **I. ÚVOD**
- **II. VÝVOJ PŘÍJMŮ
DŮCHODCŮ V LETECH
2004 AŽ 2016**
- **III. STRUKTURA
A DYNAMIKA
SPOTŘEBY
DŮCHODCŮ V LETECH
2004 AŽ 2016**
- **IV. ZÁVĚR**

I. ÚVOD

- Významným aspektem vypovídajícím o kvalitě a způsobu života jednotlivých sociálních skupin populace je **struktura a dynamika pohybu osobní spotřeby**. (Tedy kvantity spotřeby, respektive kvality spotřeby, nebo zpravidla obou veličin.)
- **Rozložení osobních příjmů** do výdajových položek k uspokojení potřeb nezbytných i zbytných **naznačuje stav životní úrovně**, její růst, stagnaci nebo pokles.

- **Cílem analýzy** osobní spotřeby důchodců za posledních třináct let je získat poznání o výše uvedených jevech a popsat pohyb kvalitativních i kvantitativních změn v osobní spotřebě generací třetího a čtvrtého věku. A to nejen v nominálních, ale zejména v **reálných hodnotách jako dominantního ukazatele kvality a způsobu života.**
- Analýza vychází z dat Statistiky rodinných účtů Českého statistického úřadu (ČSÚ), která je v podstatě **jediným uceleným zdrojem informací** o výdajích domácností ve vazbě na jejich příjmy.

- **Pro výpočet struktury a dynamiky spotřeby v reálných hodnotách byla použita data ČSÚ ze statistiky spotřebitelských cen (životních nákladů důchodců).**

II. PŘÍJMY DŮCHODCŮ V LETECH 2004 AŽ 2016

1. Klasifikace položek

- S ohledem na potřebu porovnatelnosti příjmů s výdaji pracuje analýza s čistými příjmy - tedy s příjmy očištěnými o odvody na zdravotní a sociální pojištění a o daň z příjmů.
- Jde o roční průměry na osobu zpravodajské domácnosti, která u důchodců činila v hodnoceném období 1,47 až 1,52 osoby.

■ **Celkové příjmy jsou rozčleněny na příjmy pracovní** - tj. na příjmy ze závislé činnosti (z hlavního a z vedlejšího zaměstnání) - a **na příjmy z podnikání**. Dále na **příjmy z důchodu**, **na příjmy sociální** (dávky státní sociální podpory, ostatní sociální příjmy) a **na příjmy ostatní** (kapitálové příjmy, prodej nemovitostí, prodej movitých věcí, dary od příbuzných). V roce 2016 nebyla struktura příjmů testována.

■ Do příjmů **nejsou započteny vybrané úspory ani** přijaté bezhotovostní **půjčky a úvěry**. Do příjmů ze soukromého podnikání jsou započteny pouze částky, které byly z výnosu podnikání použity pro spotřebu jednotlivých členů testované domácnosti.

2. Struktura a meziroční růst čistých peněžních příjmů důchodců

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Příjmy v Kč	92 149	96 942	102 853	111 538	118 149	124 828	130 979
Index růstu v %		105,2	106,1	108,4	105,9	105,7	104,9
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Příjmy v Kč	139 993	141 316	145 533	146 360	146 487	146 742	
Index růstu v %	106,9	100,9	103,0	100,6	100,1	100,2	

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Struktura v %:						
Závislá činnost	2,72	2,48	2,03	1,93	1,92	1,75
Podni- kání			0,17	0,16	0,13	0,14
Důcho- dy	94,75	94,40	94,53	93,09	92,66	94,11
Dávky SSP	0,14	0,14	0,25	0,28	0,32	0,27
Ostatní sociální příjmy	0,22	0,21	0,22	1,06	1,03	0,72
Ostatní příjmy	1,97	2,64	2,78	3,48	3,94	3,01

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Struktura v %:						
Závislá činnost	1,92	1,75	1,72	1,81	2,00	2,08
Podnikání	0,11	0,20	0,25	0,18	0,20	0,14
Důchody	94,35	94,18	92,51	91,79	92,01	93,63
Dávky SSP	0,23	0,20	0,30	0,26	0,40	0,33
Ostatní sociální příjmy	0,58	0,61	0,63	0,65	0,76	0,81
Ostatní příjmy	2,81	3,06	4,59	5,32	4,62	3,00

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
V tom						
Příjmy z majetku	0,16	0,15	0,12	0,36	0,44	0,19
Prodej majetku	0,27	0,44	0,79	0,89	0,28	0,20
Dary příbu- zných	1,11	1,27	1,12	1,00	2,02	1,30

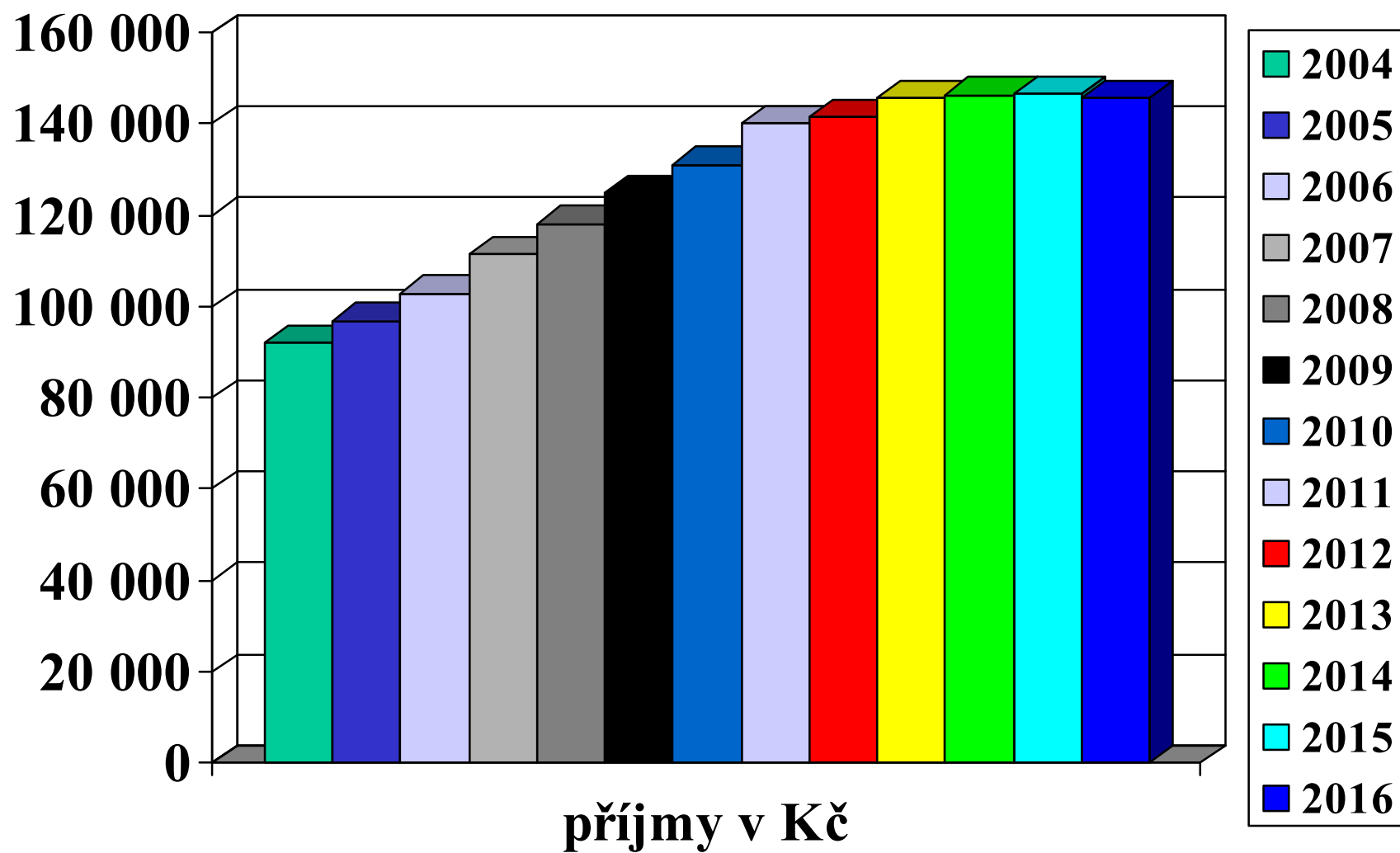
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
V tom						
Příjmy z majetku	0,25	0,27	0,24	0,40	0,88	0,051
Prodej majetku	0,15	0,33	1,08	2,11	0,68	0,29
Dary příbuzných¹	1,20	1,06	1,47	1,82¹	1,22¹	0,95¹

¹ Peněžní transfery od osob mimo domácnost – tedy dary od příbuzných i ostatních

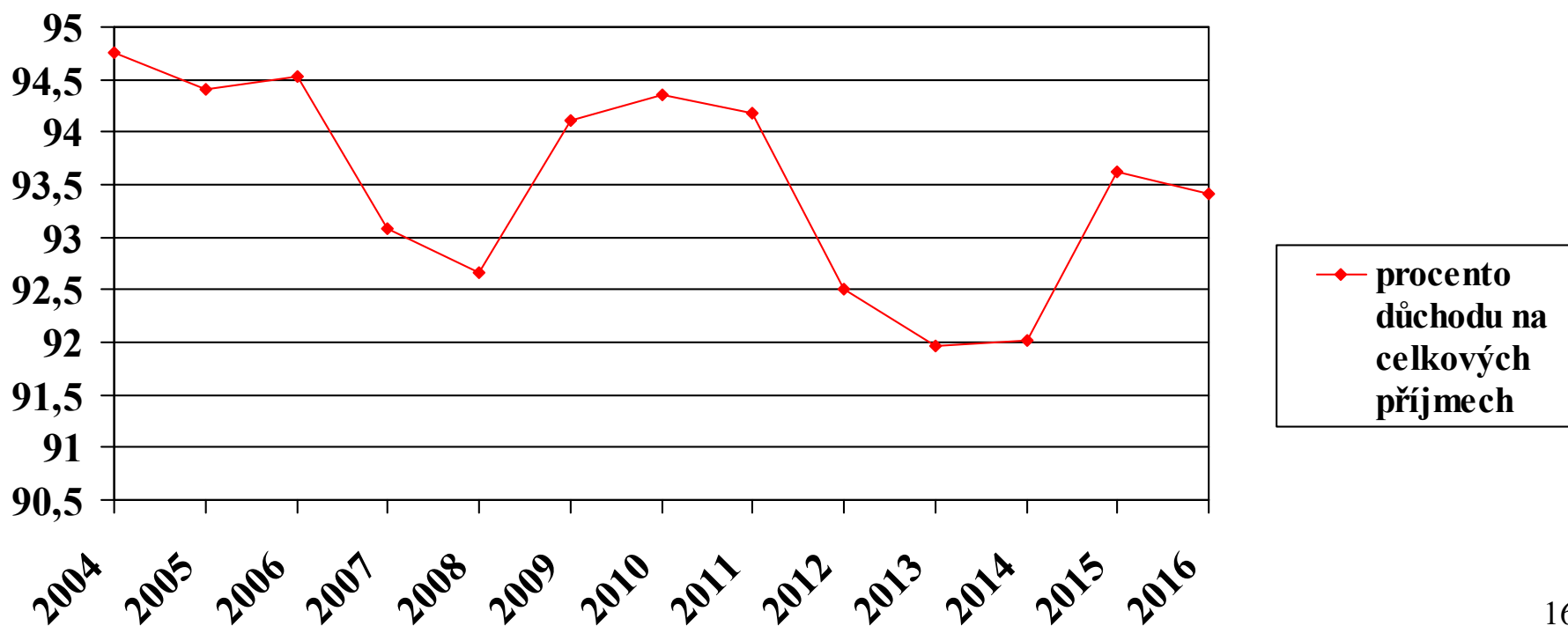
3. Závěry

Analýza pohybu čistých příjmů důchodců za léta 2004 až 2016 dle Statistiky rodinných účtů ČSÚ naznačuje že:

- **Čisté peněžní příjmy důchodců včetně jejich struktury byly proměnlivé v čase, nejvyšší meziroční růst byl v letech 2007 a 2011, nejnižší naopak v letech 2016, 2015, 2014 a 2012. Ve struktuře čistých příjmů důchodců měly nejvyšší váhu příjmy z důchodu, další druhy příjmů byly o řád nižší.**

■ Podíl příjmů z důchodu na příjmech celkových měl cyklický charakter, tj. jak meziroční růst, tak i meziroční pokles. V roce 2004 dosahoval příjem z důchodu 94,75 % celkových příjmů, v roce 2016 jen 93,42 % celkových příjmů. **Za hodnocených třináct let jde o pokles 1,33 procentního bodu.**

■ V koleraci s poklesem příjmů z důchodu naopak rostly příjmy ostatní, a to z počátečních 1,97 % z celkových příjmů v roce 2004 na konečných 3,00 % z celkových příjmů v roce 2015. **Za hodnocených jedenáct let jde o nárůst 1,03 procentního bodu.**

■ **Sociální dávky důchodci nečerpají:**

v roce 2004 bylo testovanému důchodci přiznáno
303 Kč sociálních dávek

v roce 2005 397 Kč

v roce 2006 485 Kč

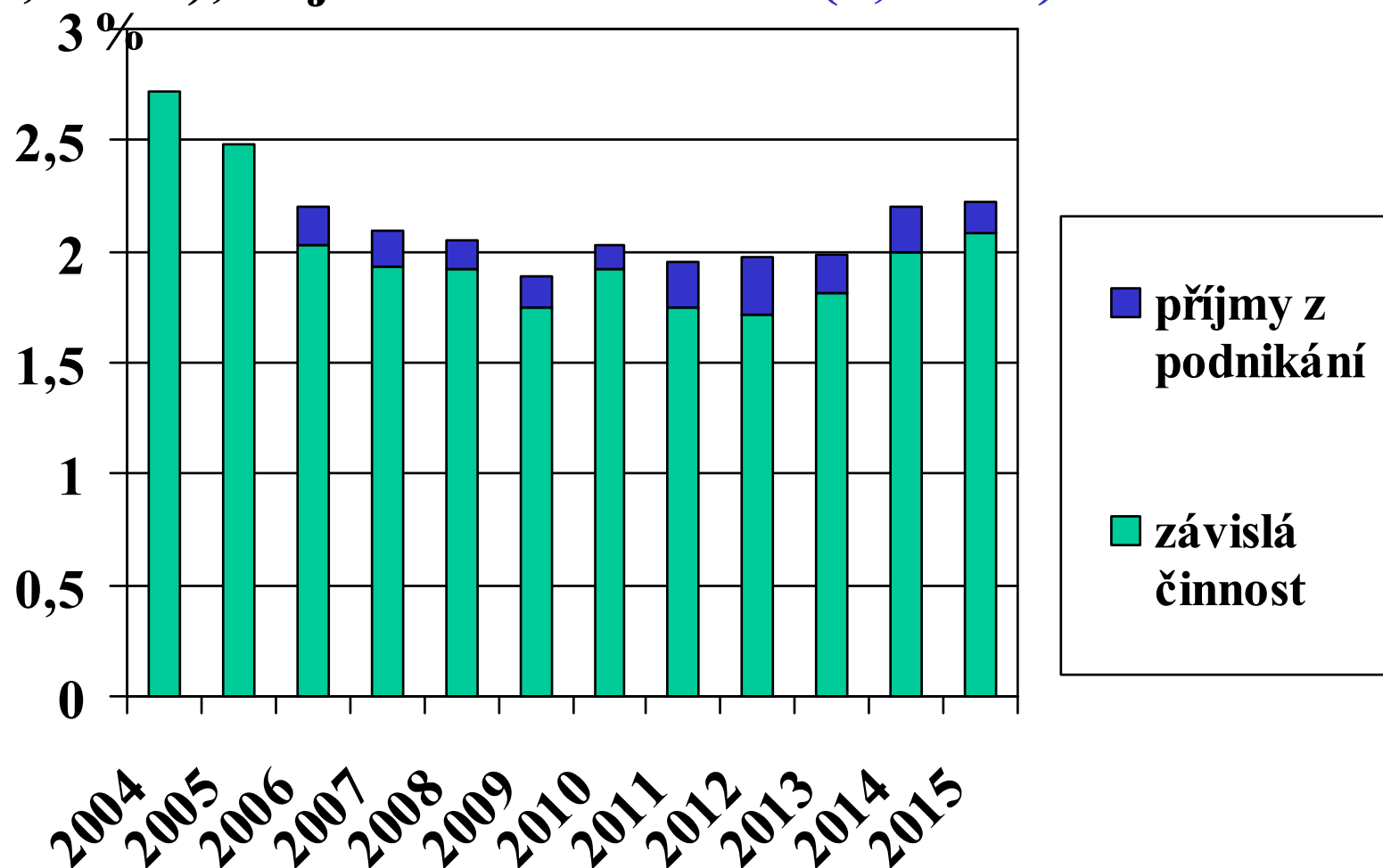
v roce 2007 1 493 Kč

v roce 2008 1 602 Kč

v roce 2009 1 233 Kč
v roce 2010 1 066 Kč
v roce 2011 1 141 Kč
v roce 2012 1 322 Kč
v roce 2013 1 330 Kč
v roce 2014 1 690 Kč
a v roce 2015 1 672 Kč sociálních dávek.

Ve struktuře celkových příjmů byla váha sociálních dávek zanedbatelná, a to od 0,35 do 1,35 procentního bodu celkových příjmů.

■ Váha příjmů pracovních byla v hodnocených letech relativně stabilní, nejvyšší byly v roce 2004 (2,72 %), nejnižší v roce 2009 (1,89 %).

III. STRUKTURA A DYNAMIKA SPOTŘEBY DŮCHODCŮ V LETECH 2004 AŽ 2016

Pro třídění spotřebních vydání používá SRÚ klasifikaci (CZ – COICOP) „Klasifikaci individuální spotřeby podle účelu“.

Klasifikace má 12 oddílů spotřebních vydání se 200 spotřebními položkami a dále oddíl vydání neklasifikovaná jako spotřební (investiční výdaje na výstavbu resp. rekonstrukci domu nebo bytu,

**výdaje spojené s péčí o užitkovou zahradu
a užitková zvířata, dary příbuzným a pod.).
Prezentace a studie pracuje se 44 položkami.**

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Peněžní vydání celkem	90 268	92 954	99 664	106 091	113 389	119 542
A. Spotřební vydání	81 906	85 257	90 476	95404	102 579	108 427
01 Potraviny neal. nápoje	22 983	22 894	23 946	24 596	26 769	26 105
Potraviny	20 970	20 909	21 982	22 523	24 577	23 963
Nealko nápoje	2 014	1 986	1 964	2 073	2192	2 141
02 Alko nápoje, tabák	2 484	2 506	2 641	2 822	2 746	3 126
Alk. nápoje	1 810	1 809	1 850	1 887	1 843	1 996
Tabák a tab. výr.	674	697	791	935	903	1 130

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Peněžní vydání celkem	126 459	129 204	132 606	137 706	136 785	135 579	-
A. Spotřební vydání	114 346	118 251	118 670	122 709	123 849	122 764	121 998
01 Potraviny neal. nápoje	26 606	27 157	28 279	29 854	29 976	29 318	29 244
Potraviny	24 470	24 977	25 982	27 490	27 638	27 022	27 031
Nealko nápoje	2 136	2 180	2 297	2 364	2 337	2 296	2 213
02 Alko nápoje, tabák	3 249	3 810	3 757	3 811	3 886	3 929	3 757
Alk. nápoje	2 020	2 232	2 108	2 193	2 119	2 322	2 408
Tabák a tab. výr.	1 229	1 578	1 649	1 618	1 766	1 607	1 349

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
03 Odívání a obuv	3 077	2 955	3 132	3 428	3 291	3 315
Odívání	2 259	2 167	2 375	2 495	2 477	2 398
z toho prádlo a pletené ošacení	610	802	947	980	1 034	1 104
Konfekce	1 015	969	1 002	1 072	1 020	1 060
Obuv	818	788	758	932	815	916

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
03 Odívání a obuv	3 297	3 588	3 260	3 519	3 809	3 962	3 836
Odívání	2 385	2 611	2 377	2 542	2 736	2 886	2 823
z toho prádlo a pletené ošacení	1 138	1 267	1 234	1 028	1 020	1 092	1 064
Konfekce	1 000	1 082	898	1 042	1 063	1 160	1 150
Obuv	912	978	883	977	985	992	943

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
04 Bydlení, voda, energie, paliva	22 472	22 657	25 841	26 069	27 780	31 145
Nájemné z bytu	5 117	5 201	4 937	5 420	5 873	6 839
Běžná údržba a opravy bytu	1 660	2 354	3 041	3 077	2 594	2 989
Vodné, stočné a ostatní služby související s bydl.	2 262	2 249	2 353	2 475	2 731	2 777
Energie a paliva	13 444	13 853	15 509	15 097	16 581	18 540

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
04 Bydlení, voda, energie, paliva	32 815	34 568	35 202	35 404	34 761	34 034	34 063
Nájemné z bytu	7 440	7 732	8 200	7 904	8 423	8 510	8 647
Běžná údržba a opravy bytu	2 873	3 157	2 868	2 216	2 273	2 549	2 635
Vodné, stočné a ostatní služby související s bydl.	2 919	3 212	3 113	3298	3 486	3 532	3 372
Energie a paliva	19 584	20 467	21 022	21 986	20 579	19 443	19 048

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
05 Bytové vybavení, provoz domácnosti	5 194	5 344	6 376	6 856	6 734	7 265
Nábytek, byt. zař., podlah. krytiny	807	1 071	1 436	1 673	1 585	1 686
Bytový textil	569	639	704	697	639	613
Přístroje a spotřebiče pro dom.	1 443	1 234	1 311	1 737	1 822	2 056
Nádobí a kuch. potřeby	538	573	485	485	457	498
Výrobky pro dům a zahradu	492	473	702	813	679	819
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1 344	1 354	1 317	1 450	1 551	1 593

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
05 Byt. vybav., provoz domác.	7 103	6 643	6 760	6 490	6 539	7 336	7 526
Nábytek, byt. zař., podlah. krytiny	1 52	1 383	1 600	1 339	1 403	1 895	1 783
Bytový textil	631	730	589	616	626	681	682
Přístroje a spotř. pro dom.	1 901	1 478	1 710	1 570	1605	1 757	2 283
Nádobí a kuch. potřeby	493	533	542	499	500	460	453
Výrobky pro dům a zahradu	705	852	724	827	687	793	702
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	1 620	1 667	1 595	1 640	1 717	1 750	1 623

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v KČ – průměry na osobu v KČ za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
06 Zdraví	2 700	2 743	3 086	3 549	4 790	4 754
Léčiva, ortoped. a zdrav. výrobky	2 177	2 282	2 527	2 985	3 420	3 436
Ambul. zdravot. péče	307	316	369	374	858	908
Ústavní zdravot. péče	218	145	191	190	511	411

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
06 Zdraví	5 246	5 423	5 675	5 386	5 027	4 993	4 565
Léčiva, ortoped. a zdrav. výrobky	3 796	4 046	3 879	3 790	3 579	3 698	3 518
Ambul. zdravot. péče	1 072	963	889	1 116	1 191	989	726
Ústavní zdravot. péče	378	415	907	490	257	306	321

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
07 Doprava	4 938	6 209	5 140	5 230	6 037	6 968
Nákup dopravn. prostr.	799	1 642	424	473	1 072	2 033
Provoz dopravn. prostr.	3329	3 688	3 805	3 841	4 039	3 982
z toho pohonné hmoty a oleje	2 352	2 634	2 662	2 850	2 962	2 713
Osobní doprava a jiné dopravní služby	810	879	911	915	926	953

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
07 Doprava	7 889	7 385	7 228	8 516	8 745	7 757	8 459
Nákup dopravn. prostr.	1 907	819	858	1 943	1 806	985	2 145
Provoz doprav. prostr.	4 936	5 509	5 334	5 542	5 775	5 688	5 384
z toho pohonné hmoty a oleje	3 202	3 796	3 811	3979	4 156	3 917	3 684
Osobní doprava a jiné dopravní služby	1 046	1 056	1 036	1 032	1 163	1 084	931

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
08 Pošty a telek.	3 528	3 785	4 019	4 147	4 347	4 367
Poštovní služby	177	172	180	163	170	157
Telefonní a telefax. zařízení	114	131	118	127	119	93
Telefon. a telefax. služby	237	3 492	3 721	3 857	4 058	4 117

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
08 Pošty a telek.	4 652	4 927	4 642	4 839	4 755	4 660	4 562
Poštovní služby	164	171	160	153	147	127	116
Telefonní a telefax. zařízení	141	69	72	140	130	173	124
Telefon. a telefax. služby	4 347	4 686	4 410	4 545	4 478	4 360	4 322

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
09 Rekreace, kultura, sport	6 770	6 807	7 194	8 542	9 308	9 644
Zař. audio, foto a pro zprac. dat	708	607	778	1 052	1 288	1 466
Výr. dl. spotř. pro rekreaci	69	13	27	41	128	117
Ost. výr. pro rekr., domácí zvířata	1 453	1 476	1 752	1 925	1 955	2 034
Rekreační a kulturní služby	1 694	1 853	1 961	2 270	2 517	2 646
Noviny, knihy, pap. zboží	1 641	1 613	1 613	1 673	1 667	1 682
Dovolená s komplex. službami	1 208	1 245	1 066	1 580	1 754	1 698

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
09 Rekreace, kultura, sport	10 883	10 781	9 934	9 854	10 532	10 441	10 553
Zař. audio, foto a pro zprac. dat	1 876	1 473	1 073	961	1056	886	920
Výr. dl. spotř. pro rekreaci	28	50	30	64	61	92	112
Ost. výr. pro rekr., domácí zvířata	2 331	2 332	2 321	2 466	2 673	2 625	2 440
Rekreační a kulturní služby	2 896	2 812	2 808	2 844	2 997	2 998	3 138
Noviny, knihy, pap. zboží	1 682	1 785	1 682	1 670	1 683	1 644	1 591
Dovolená s komplex. službami	2 070	2 330	2 020	1 848	2061	2 196	2 352

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
10 Vzdělávání	8	18	21	24	28	24
11 Stravovací a ubyt. služby	1 918	2 150	2 177	2 578	2 757	3 117
Stravovací služby	1 799	1 993	1 941	2 342	2 501	2 842
z toho závod. a škol. jidelny, mš	444	478	537	564	617	679
Ubytovací služby	119	157	236	236	255	264

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
10 Vzdělávání	46	72	269	130	134	100	34
11 Stravovací a ubyt. služby	2 917	3 373	3 342	3 558	3 881	3 949	4 209
Stravovací služby	2 640	3 122	3 087	3 351	3 553	3 677	3 863
z toho závod. a škol. jidelny, mš	770	821	700	767	829	784	787
Ubytovací služby	276	251	255	206	328	273	346

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
12 Ostatní zboží a služby	5 834	6 179	6 903	7 564	7 992	8 607
Osobní péče	2 006	2 076	2 112	2 370	2 506	2 714
z toho drogistic. a kosmet. zboží	1 237	1 252	1 263	1 436	1 474	1 605
Osobní doplňky jinde neuvedené	428	595	585	581	557	457
Sociální péče	49	56	31	126	145	347
Pojištění	2 653	2 689	3 437	3 742	3 893	4 131
Finanční a jiné služby	698	764	738	746	891	958

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
12 Ostatní zboží a služby	9 642	10 522	10 323	11 350	11 805	12 285	11 191
Osobní péče	2 756	3 063	2 902	3 055	3 202	3 496	3 328
z toho drogistic. a kosmet. zboží	1 651	1 782	1 726	1 777	1 865	1 941	1 923
Osobní doplňky jinde neuveden é	547	815	543	612	701	618	526
Sociální péče	256	342	235	346	356	518	340
Pojištění	4 932	5 386	5 402	6 065	6 365	6 322	5 969
Finanční a jiné služby	1 152	1 143	1 240	1 271	1 181	1 331	1 028

Struktura a dynamika spotřeby důchodců v Kč – průměry na osobu v Kč za rok

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
B. Vydání neklás. jako spotřební	8 362	7 697	9 188	10 687	10 800	11 115
Pořízení, výstavba a rekonst. domu a bytu	2 102	603	1 802	2 111	1 886	956
z toho koupě nemovit.	802	8	390	72	578	265
Vydání jinde neuvedená	6 260	7 094	7 385	8 476	8 913	10 160
z toho dary příbuz.	5 293	6 052	6 351	7 022	7 339	8 846
Rozdíl příjmů a výdajů v Kč	1 881	3 988	3 189	5 447	4 760	5 286

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
B. Vydání neklás. jako spotřební	12 113	10 953	13 936	14 997	12 935	12 815
Pořízení, výstavba a rekonst. domu a bytu	2 065	1 186	3 799	4 424	1 685	954
z toho koupě nemovit.	703	112	2 365	3 304	608	103
Vydání jinde neuvedená	10 048	8 787	10 137	10 573	11 250	11 862
z toho dary příbuz.	8 400	8 148	8 134	8 288	9 498	9 726
Rozdíl příjmů a výdajů v Kč	4 520	10 789	8 710	7 827	9 575	10 908

Pohyb reálné spotřeby důchodců

Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Potraviny	100,11	103,09	97,77	100,94	101,99	100,12
Nealko nápoje	100,11	99,09	104,09	99,29	95,66	100,37
Alkohol. Nápoje	99,84	101,56	99,80	94,28	106,39	96,20
Tabák a tabák. výr.	100,50	111,48	99,58	83,47	113,35	104,58
Odívání	99,62	114,64	105,79	100,79	99,50	102,54
Obuv vč. Oprav	102,37	102,66	120,79	86,16	113,53	100,36
Nájemné z bytu	100,43	93,98	103,18	95,30	100,47	100,36
Vodné, stočné, další služby souv. s bydl.	94,89	101,38	100,84	104,00	95,12	101,75
El. a tepelná energie, plyn a ostatní paliva	96,75	99,60	94,69	96,17	103,24	106,05
Běžná údržba a opravy bytu	138,62	127,02	98,81	79,38	112,42	94,61
Nábytek, byt. zař., podlah. Krytiny	133,92	135,43	116,15	93,43	104,08	104,22

Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Potraviny	97,86	97,49	100,00	98,47	98,9	100,94
Nealko nápoje	94,59	95,53	102,51	100,16	98,50	95,53
Alkohol. Nápoje	180,12	92,68	100,51	94,92	107,96	99,81
Tabák a tabák. výr.	123,58	101,26	94,53	105,26	84,9	79,80
Odívání	112,52	94,83	109,46	106,56	104,8	97,62
Obuv vč. Oprav	106,81	90,84	107,95	94,40	92,56	90,02
Nájemné z bytu	101,09	101,78	94,5	105,72	100,30	100,60
Vodné, stočné, další služby souv. s bydl.	105,60	89,82	99,13	103,42	98,95	93,51
El. a tepelná energie, plyn a ostatní paliva	98,59	94,40	103,35	98,53	93,27	99,52
Běžná údržba a opravy bytu	109,23	88,72	76,20	101,66	111,80	102,75
Nábytek, byt. zař., podlah. Krytiny	79,90	116,04	84,11	104,57	134,94	94,66

Pohyb reálné spotřeby důchodců

Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Bytový textil	112,19	110,39	98,71	91,13	96,90	102,53
Přístroje a spotř. pro domácnost	90,12	143,73	102,61	106,49	113,98	93,30
Nádobí, kuchyňské potřeby	107,16	85,15	100,00	92,93	107,04	97,15
Výr. pro dům a zahradu	95,47	149,01	116,04	84,71	121,47	85,40
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	101,76	97,08	108,34	105,70	104,06	103,03
Zdraví	91,61	106,43	109,32	101,10	104,92	102,37
Nákup dopr. Prostředků	213,85	26,78	113,72	238,32	208,87	106,83
Provoz dopr. Prostředků	105,91	100,75	100,25	101,40	105,56	110,98
Osobní dopr., jiné dopr. Služby	104,75	99,75	97,33	89,40	97,83	107,71

Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Bytový textil	115,46	82,33	114,80	102,48	106,76	99,65
Přístroje a spotř. pro domácnost	80,57	121,28	95,94	104,85	109,69	127,89
Nádobí, kuchyňské potřeby	109,20	103,98	93,38	100,70	88,80	95,43
Výr. pro dům a zahradu	121,58	86,98	121,01	82,24	116,36	88,08
Zboží a služby pro údržbu domácnosti	103,83	93,16	100,71	105,43	103,26	95,22
Zdraví	99,78	93,77	92,60	96,61	111,72	88,84
Nákup dopr. Prostředků	44,74	108,45	232,27	95,22	54,11	212,87
Provoz dopr. Prostředků	104,50	91,77	104,21	103,89	107,64	98,81
Osobní dopr., jiné dopr. Služby	99,37	88,31	97,47	110,37	92,01	86,06

Pohyb reálné spotřeby důchodců

Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poštovní služby	85,10	103,51	95,56	78,24	90,45	104,46
Telef. a telefax zař.	173,58	130,17	139,24	124,77	95,07	173,07
Telef. a telefax. sl.	97,36	96,09	101,77	105,95	102,89	105,70
Zař. audio, foto pro zprac. Dat	92,28	136,44	147,52	135,43	129,78	140,32
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekr.	18,76	209,15	131,02	326,57	103,52	25,95
Ostat. výr. pro rekr., domácí zvířata	100,87	117,64	109,43	98,22	103,32	113,69
Rekreační a kulturní služby	102,71	92,67	106,10	103,14	104,30	108,37
Noviny, knihy, papírenské zboží	94,60	98,23	100,12	95,26	96,10	97,47

Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Poštovní služby	99,02	93,10	86,62	84,73	83,31	80,83
Telef. a telefax zař.	55,11	113,18	230,58	111,61	159,11	79,47
Telef. a telefax. sl.	108,02	96,32	111,18	102,74	98,34	99,43
Zař. audio, foto pro zprac. Dat	87,34	79,52	96,61	119,84	90,12	106,18
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekr.	193,26	61,48	210,59	92,53	142,96	119,24
Ostat. výr. pro rekr., domácí zvířata	100,64	97,29	104,99	105,33	96,75	90,51
Rekreační a kulturní služby	96,52	98,58	100,28	104,75	99,04	102,62
Noviny, knihy, papírenské zboží	102,93	90,96	97,73	99,49	94,84	96,39

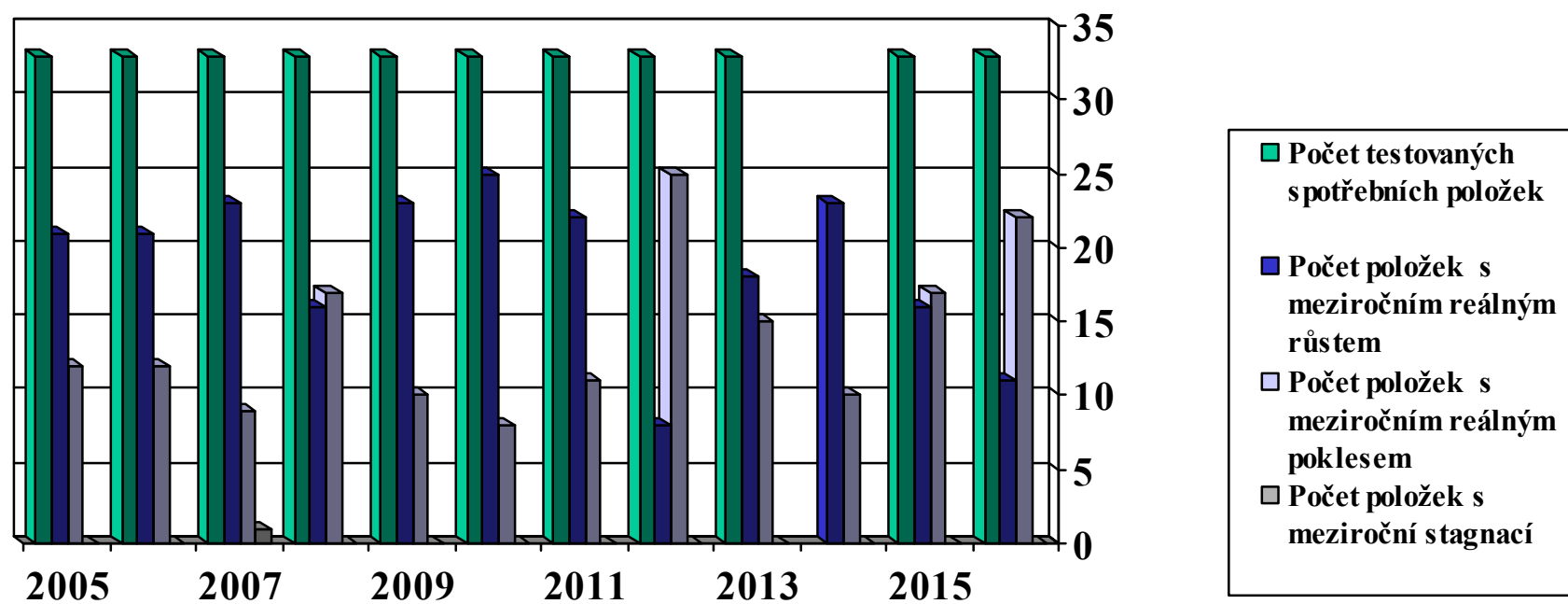
Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dovolená s komplex. Službami	99,84	84,69	147,19	109,38	97,10	124,53
Vzdělávání	213,47	113,27	112,05	113,49	83,46	188,65
Stravovací služby	106,01	95,20	117,26	99,90	110,97	90,36
Ubytovací služby	132,19	144,82	97,75	102,03	103,01	104,65
Ostatní zboží a služby	103,23	108,47	104,46	97,56	104,36	109,51

Pohyb reálné spotřeby důchodců

Položka	Index pohybu reálné spotřeby					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dovolená s komplex. Službami	113,82	85,59	87,80	107,65	100,99	104,59
Vzdělávání	152,70	365,21	47,15	100,86	73,60	33,43
Stravovací služby	116,28	95,35	106,21	104,15	101,76	103,41
Ubytovací služby	90,94	99,99	80,22	158,11	82,90	126,11
Ostatní zboží a služby	106,99	94,98	107,58	102,27	102,33	90,0

Reálná spotřeba důchodců

rok	Počet testovaných spotřebních položek	Počet položek s meziročním růstem	Počet položek s meziročním poklesem	Počet položek s meziroční stagnací
2005	33	21	12	0
2006	33	21	12	0
2007	33	23	9	1
2008	33	16	17	0
2009	33	23	10	0
2010	33	25	8	0
2011	33	22	11	0
2012	33	8	25	0
2013	33	18	15	0
2014	33	23	10	0
2015	33	16	17	0
2016	33	11	22	0

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Potraviny	12	7	5
Nealkoholické nápoje	12	5	7
Alkoholické nápoje	12	5	7
Tabák a tabákové výrobky	12	7	5
Odívání	12	8	4
Obuv	12	7	5
Nájemné z bytu	12	9	3
Běžné opravy a údržba bytu	12	7	5
Dodávka vody a další služby související s bydlením	12	6	6
Elektřina, teplo, plyn a ostatní paliva	12	3	9
Nábytek, bytové zař., podl. kryt.	12	8	4
Bytový textil	12	7	5

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Přístroje a spotř. pro domácnost	12	8	4
Nádobí, kuchyňské potřeby	12	6	6
Výrobky pro dům a zahradu 1)	12	6	6
Zboží a služby pro údržbu dom.	12	9	3
Zdraví	12	6	6
Nákup dopravních prostředků	12	8	4
Provoz dopravních prostředků	12	10	2
Veřejná doprava	12	3	9
Poštovní služby	12	2	10

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Nákup telefonních a telefaxových zařízení	12	9	3
Telefonní služby	12	6	6
Audio, foto, počítače	12	7	5
Výrobky dlouhodobé spotřeby pro rekreaci a kulturu	12	8	4
Ostatní výrobky pro rekreaci, kulturu, domácí zvířata	12	8	4
Rekreační a kulturní služby	12	8	4
Noviny, knihy, papírenské zboží	12	3	9

Pohyb reálné spotřeby u jednotlivých položek

položka	Počet testovaných let	Počet let růstu	Počet let poklesu
Dovolená s komplexními službami	12	6	6
Vzdělávání	12	8	4
Stravovací služby	12	8	4
Ubytovací služby	12	7	5
Ostatní zboží a služby	12	9	3

- Z jednotlivých položek byl **nejvýraznější růst reálné spotřeby u provozu osobních dopravních prostředků (u 10 z 12 hodnocených let).**

Nejvýraznější pokles reálné spotřeby byl naopak u elektřiny, tepelné energie a ostatních paliv (u 9 z 12 hodnocených let pokles), veřejné dopravy (u 9 z 12 hodnocených let pokles), poštovních služeb (u 10 z 12 hodnocených let pokles), u novin, knih a papírenského zboží (u 9 z 12 hodnocených let pokles).

- **Růst** životní úrovně důchodců pozitivně ovlivňuje růst reálné spotřeby výrobků a služeb pro život člověka **zbytných**.
- **Negativně** životní úroveň důchodců ovlivňuje pokles reálné spotřeby výrobků a služeb pro život člověka **nezbytných**.

Struktura nominální spotřeby důchodců v %

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A. Spotřební vydání	81 906	85 257	90 476	95 404	102 579	108 427	114 346
01 Potraviny, nealko nápoje	28,06	26,85	26,47	25,78	26,10	24,08	23,27
02 Alko nápoje, tabák	3,03	2,94	2,92	2,96	2,68	2,88	2,84
03 Odívání a obuv	3,76	3,47	3,46	3,59	3,21	3,06	2,88
04 Bydlení, voda, energie, paliva	27,44	27,75	28,56	27,32	27,08	28,72	28,70
05 Byt. vybav. provoz domác.	6,34	6,27	7,05	7,19	6,56	6,70	6,21

Struktura nominální spotřeby důchodců v %

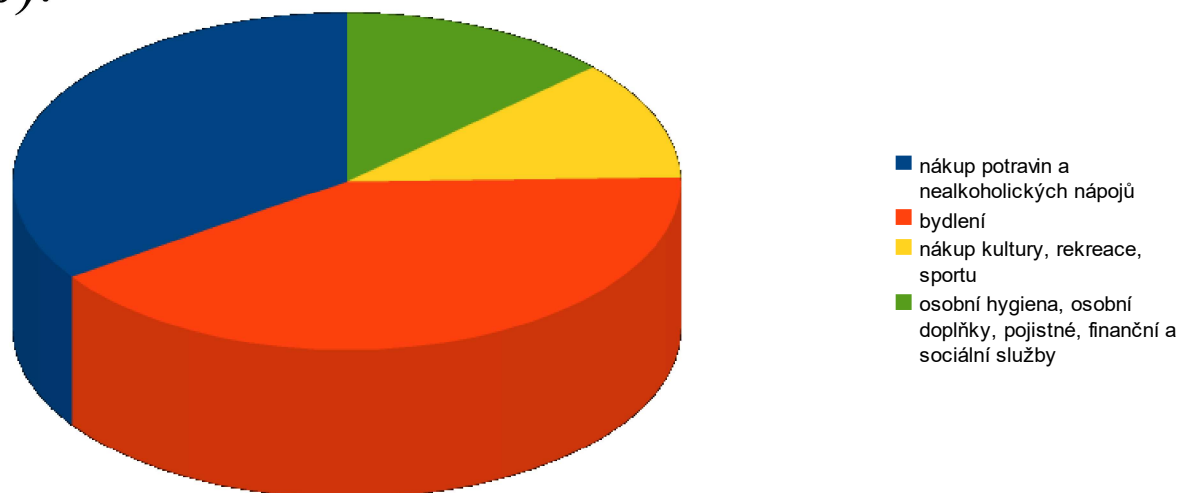
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
A. Spotřební vydání	118 251	118 670	122 709	123 849	122 764	121 998
01 Potraviny, nealko nápoje	22,97	23,83	24,33	24,20	23,88	23,97
02 Alko nápoje, tabák	3,22	3,01	3,11	3,14	3,20	3,08
03 Odívání a obuv	3,03	2,75	2,87	3,08	3,23	3,14
04 Bydlení, voda, energie, paliva	29,23	29,66	28,66	28,07	27,72	27,92
05 Byt. vybav. provoz domác.	5,62	5,70	5,29	5,28	5,98	6,17

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
06 Zdraví	3,30	3,22	3,41	3,72	4,67	4,38	4,59
07 Doprava	6,03	7,28	5,68	5,48	5,89	6,43	6,90
08 Pošty a telekom.	4,31	4,45	4,44	4,35	4,24	4,03	4,07
09 Rekreace, kultura, sport	8,27	7,98	7,95	8,95	9,07	8,89	9,52
10 Vzdělávání	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04
11 Strav. a ubyt. služby	2,34	2,52	2,41	2,70	2,69	2,87	2,55
12 Ostatní zboží a služby	7,12	7,25	7,63	7,93	7,79	7,94	8,43
B. Vydání neklas. jako spotřební	9,26	8,28	9,22	10,07	9,52	9,30	9,58

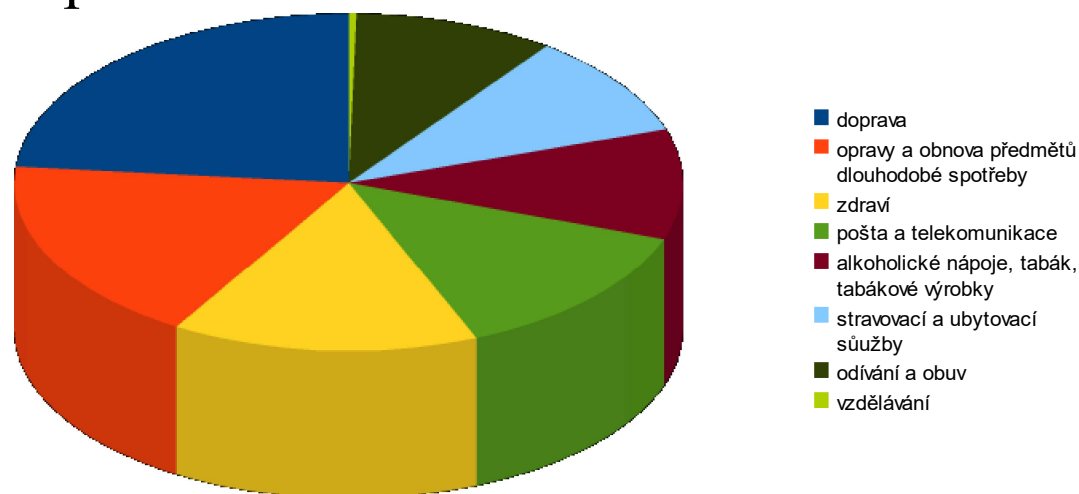
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
06 Zdraví	4,59	4,79	4,39	4,06	4,07	3,74
07 Doprava	6,25	6,09	6,94	7,06	6,32	6,93
08 Pošty a telekom.	4,17	3,91	3,94	3,84	3,80	3,74
09 Rekrece, kultura, sport	9,12	8,37	8,03	8,50	8,50	8,65
10 Vzdělávání	0,06	0,23	0,11	0,11	0,08	0,02
11 Strav. a ubyt. služby	2,85	2,82	2,90	3,13	3,22	3,45
12 Ostatní zboží a služby	8,90	8,70	9,25	9,53	10,00	9,17
B. Vydání neklas. jako spotřební	8,48	10,51	10,89	10,44	9,45	-

Závěry

Struktura spotřeby důchodců je determinována osobními příjmy a cenovým vějířem nakupovaných výrobků a služeb. Čtvrtina spotřebních výdajů (23,98% - 2016) je vynakládána na nákup potravin a nealkoholických nápojů, třetina (27,92%) na bydlení, desetina na nákup kultury, rekreace a sportu (8,65 %) a desetina na osobní hygienu, osobní doplňky, na pojistné, finanční a sociální služby (9,17 %).

Váha spotřebních výdajů ostatních je u důchodců řádově nižší. Na dopravu je vynakládáno 6,93 % prostředků, na opravy a obnovu předmětů dlouhodobé spotřeby (nábytek a bytové zařízení, bytový textil, přístroje a spotřebiče pro domácnost, nádobí) je vynakládáno 6,17 % prostředků, na zdraví 3,74 % prostředků, na pošty a telekomunikace 3,74 % prostředků, na alkoholické nápoje, tabák a tabákové výrobky 3,08 % prostředků, na stravovací a ubytovací služby 3,45 % prostředků, na odívání a obuv je vynakládáno 3,14 % prostředků a na vzdělávání je vynakládáno 0,02 % prostředků.

Nejvíce prostředků vynakládají důchodci na **nákup výrobků a služeb pro život člověka nezbytných**. Tedy na nákup **potravin a nealkoholických nápojů**, na nákup **prádla a pleteného ošacení, konfekce, obuvi**, dále na **bydlení** a to včetně nezbytné údržby i oprav v bytech a obnovy opotřebovaných předmětů vybavení domácností. Dále na placené **léky** a placenou **ambulantní péči**, na **dopravu**, na **noviny, knihy a papírenské zboží**, na **osobní hygienu a osobní péči**.

Spotřební výdaje na nákup výrobků a služeb nezbytných determinují výdaje na nákup výrobků a služeb pro život člověka zbytných, ze kterých je nejvíce prostředků vynakládáno na nákup a chov domácích zvířat, na služby veřejného stravování, na kulturní a zábavní služby, na zahraniční a tuzemskou rekreaci, na služby pojišťoven a komerčních bank.

Struktura nominální spotřeby je v čase relativně stabilní, nejvýznamnější změny v hodnocených třinácti letech nastaly v řádech 0,05 až 4,09 procentních bodů. Nejvýraznější změny nastaly:

- U nominální spotřeby **potravin a nealkoholických nápojů**, jejichž váha na celkové spotřebě o 4,09 procentního bodu poklesla.
- U **nominální spotřeby položek z oddílu tzv. ostatního zboží a služeb**, jejichž váha na celkové spotřebě naopak o 2,05 procentního bodu vzrostla.

- U **ostatních oddílů** byl pohyb struktury nominální spotřeby důchodců, kromě stravovacích a ubytovacích služeb (1,11 %), **v řádu nižším než jeden procentní bod.**

IV. ZÁVĚR

- Dle sekundární analýzy výzkumných šetření Statistiky rodinných účtů a Spotřebitelských cen Českého statistického úřadu **kvalita života českého důchodce měřená jeho spotřebou neroste.**
- V posledních dvanácti letech rostla průměrná reálná spotřeba důchodců pouze u šesti desetin testovaných položek spotřeby (57,32%)*¹. **Na stabilní růst životní úrovně tedy příjmy českým důchodcům nepostačují!**

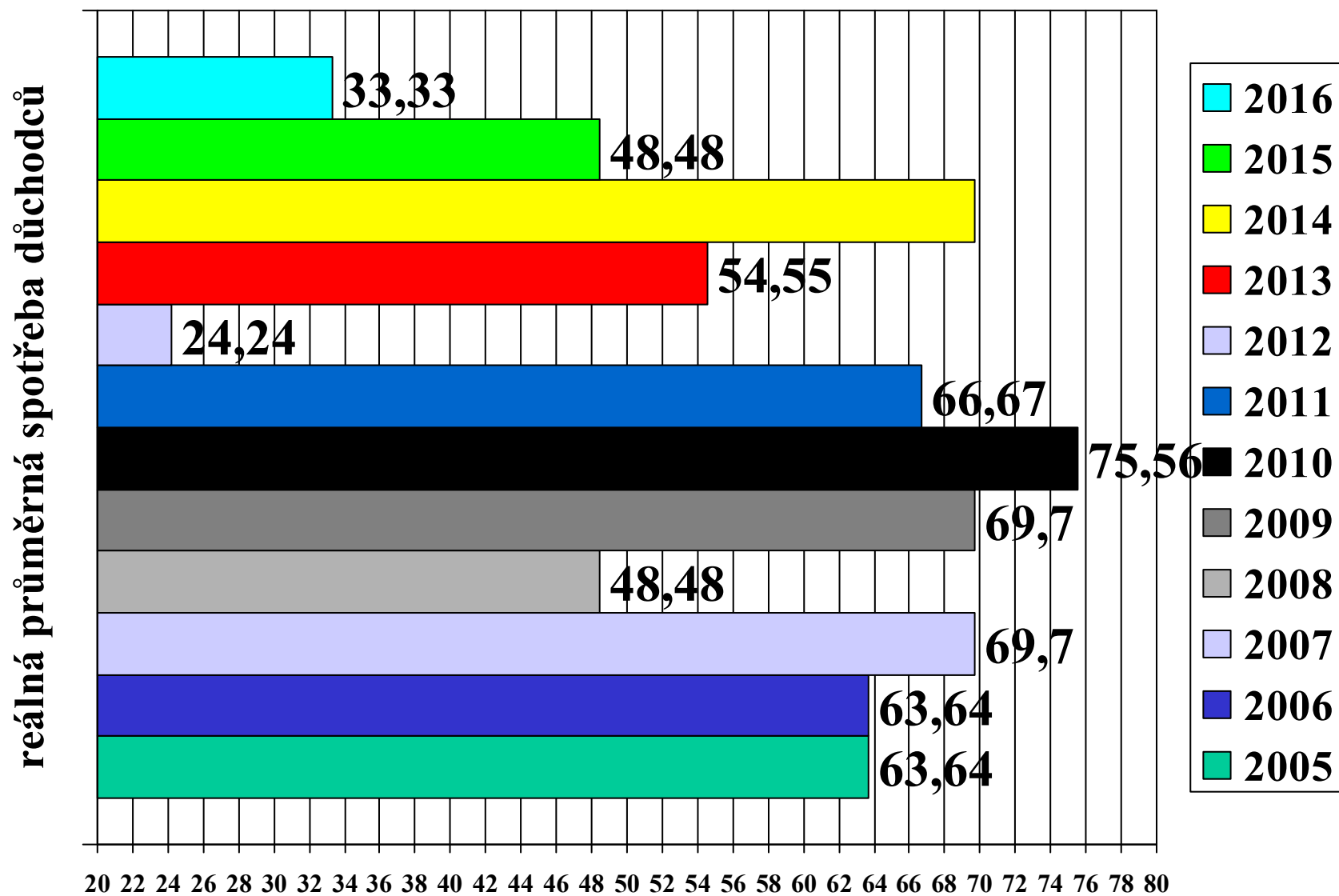
■ Za velmi závažnou skutečnost možno považovat 48 procentní pokles reálné spotřeby u výrobků a služeb pro život člověka nezbytných! *2

■ Po zaplacení výrobků a služeb pro život člověka nezbytných (94 679 Kč, tj. 77,61 % spotřebních výdajů) zbylo v roce 2016 českému důchodci 27 319 Kč na nákup výrobků a služeb zbytných – koše nezbytných a zbytných životních potřeb 2016 – tj. 7 890 Kč a 2 277 Kč na měsíční spotřební vydání.

■ V meziročním srovnání roků 2015 a 2016 došlo k **poklesu** hodnoty spotřebního koše základních životních potřeb **z 97 616 Kč v roce 2015 na 94 679 Kč v roce 2016**. To znamená, že příjemci starobních penzí šetří i na základních životních potřebách.

■ Na nákup **knih, novin a časopisů** vynakládal český důchodce v loňském roce **1 591 Kč**, na nákup domácích a zahraničních **rekreací 2 352 Kč**, na **kulturní produkce 454 Kč**, na **rekreační a sportovní služby 352 Kč**, na **pohoštění v restauracích 3 076 Kč** a na **ubytování v hotelích 346 Kč**. Na nákup **vzdělávacích aktivit** vynaložil český důchodce v loňském roce **34 Kč**.

***1**

Potraviny	41,67 %	Dodávky elektřiny a tepla	75 %
Nealkoholické nápoje	58,33 %	Zdraví	50 %
Odívání	33,33 %	Provoz dopravních prostředků	16,17 %
Obuv	41,67 %	Poštovní služby	83,33 %
Nájemné z bytu	25 %	Telefonní služby	50 %
Běžné opravy a údržba bytu	41,67 %	Nákup novin, knih papírenského zboží	75 %
Dodávky vody a další bytové služby	50 %	Nákup ostatních nezbytných osobních služeb	25 %

Děkuji vám za pozornost

Dr. Zdeněk Pernes
předseda Rady seniorů ČR

Kontakt:

Nám. W. Churchilla 2,
113 59 Praha 3

tel.: +420 234 462 077

e-mail: rscr@rscr.cz

web: www.rscr.cz